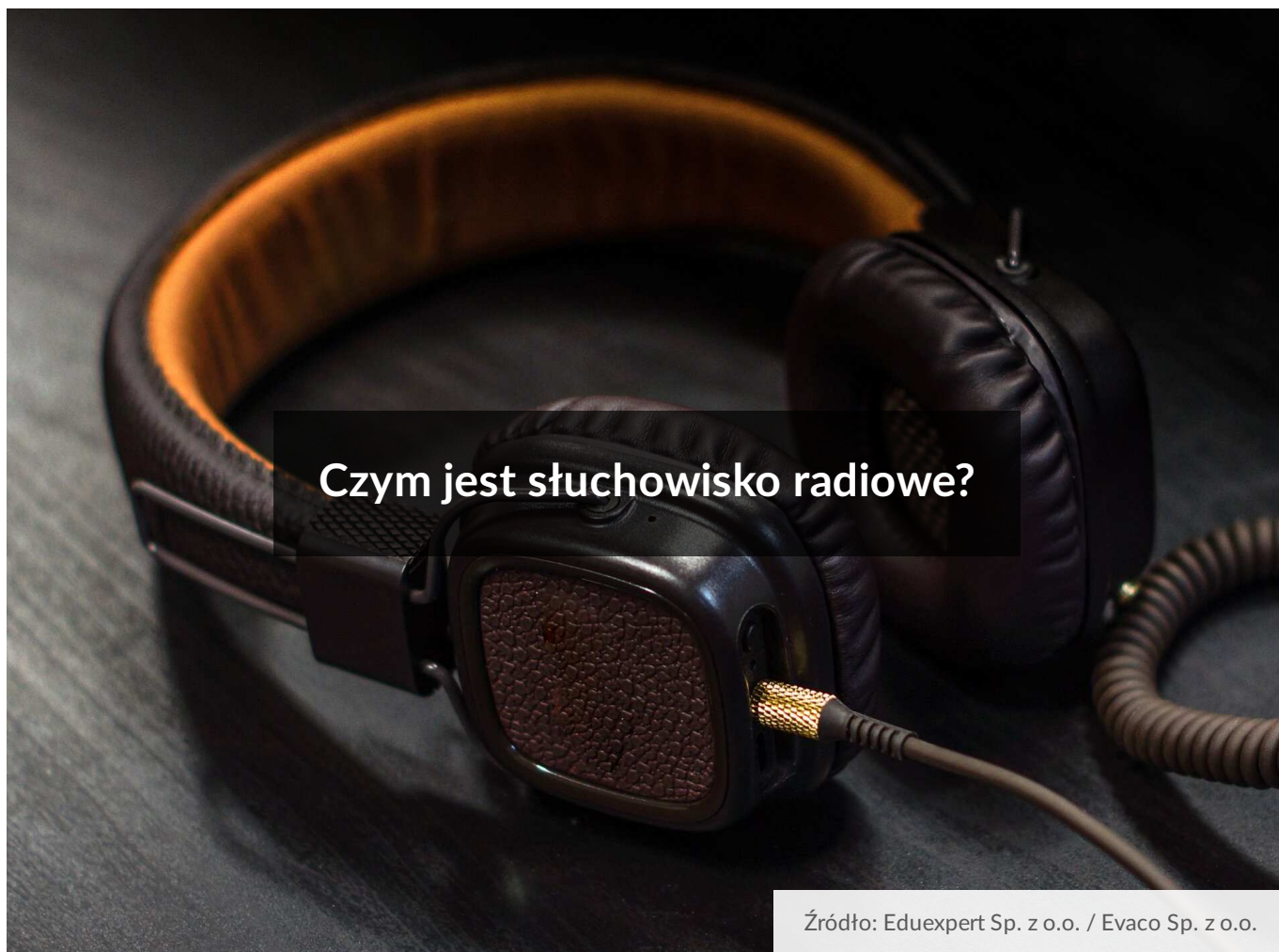

Czym jest słuchowisko radiowe?

Czym jest słuchowisko radiowe?

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o.

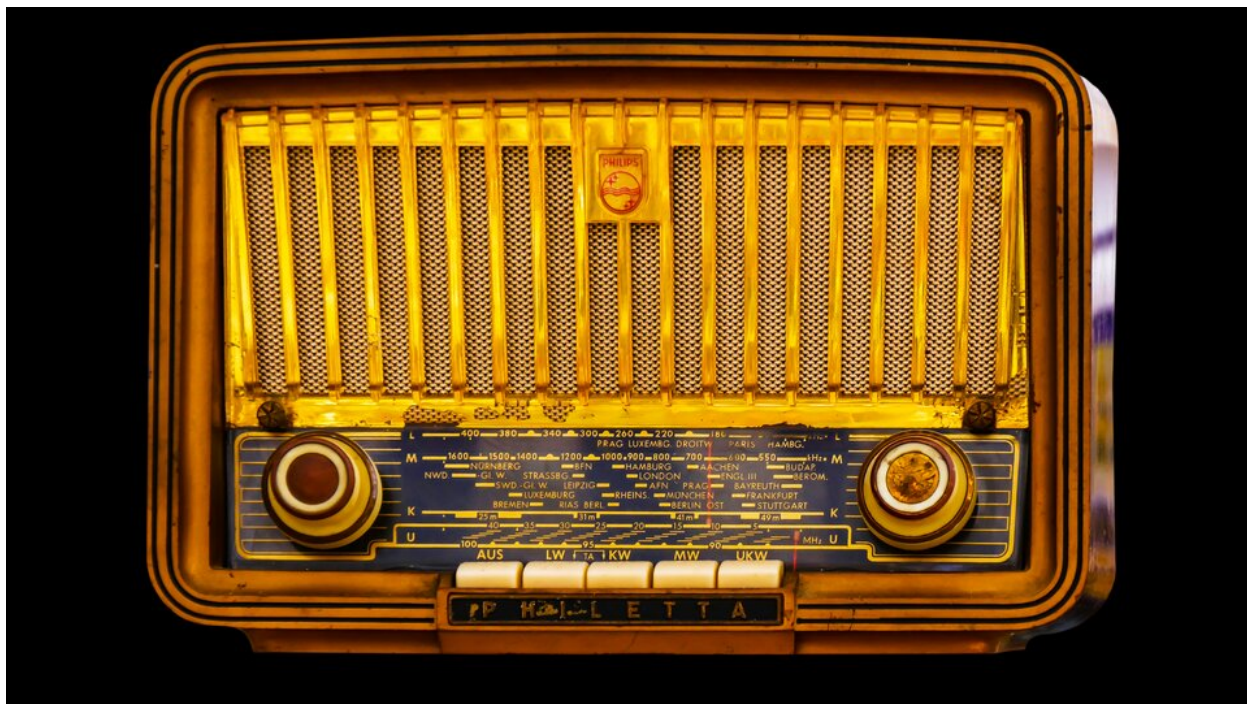
Wstęp

Czy słuchałeś kiedyś w radiu słuchowiska? Wiesz, jak ono powstaje?

W świecie internetu i telewizji bardziej przemawiają do nas obrazy. Kiedyś jednak, kiedy jeszcze ich nie było, ludzie zasiadali przy radioodbiornikach i przenosili się w zaczarowany świat przedstawianej historii. Słyszeli ludzkie głosy, dźwięki burzy, deszczu, odgłosy gonitwy, strzelaninę, wycie psa, uliczny gwar, szum morza, odgłosy domowej krzątaniny. Czy to nie fascynujące, że dzięki nagraniu radiowemu mogli razem z bohaterami przeżywać ich radości i smutki, wyobrażać sobie ich wygląd, umeblowanie pokoi, krajobrazy? Na początku radiowy teatr wyobraźni nazywano widowiskiem dźwiękowym. Nazwy słuchowisko użył, prawdopodobnie jako pierwszy w drugiej połowie lat 20. XX wieku, Witold Hulewicz.

Historia polskich słuchowisk rozpoczyna się 29 listopada 1925 roku, kiedy to na antenie rozgłośni Polskiego Towarzystwa Radjotechnicznego wyemitowana została

na żywo *Warszawianka*. Na podstawie sztuki Stanisława Wyspiańskiego przygotował ją Alojzy Kaszyna. Rok później zaprezentowano pierwsze słuchowisko dla dzieci pt. *Pan kotek był chory* według bajki Stanisława Jachowicza. Dziś już coraz rzadziej słuchamy słuchowisk radiowych, które bardzo rozwijają wyobraźnię. Warto poszukać stacji radiowych, które prezentują słuchowiska dla dzieci i przenieść się w magiczny świat teatru wyobraźni.

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o.

Nauczysz się

określisz cechy słuchowiska radiowego;

przekształcisz tekst literacki w słuchowisko;

stworzysz efekty akustyczne do określonego tekstu.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Po zapoznaniu się z e-materiałem uczeń:

- 1. rozwija umiejętność słuchania i czytania baśni;**
- 2. poznaje definicję słuchowiska;**
- 3. rozwija umiejętność tworzenia wypowiedzi inspirowanych utworem literackim;**
- 4. analizuje cechy słuchowiska na podstawie baśni;**
- 5. nagrywa fragment słuchowiska.**

CZYM JEST SŁUCHOWISKO RADIOWE – *audiobook*

Rozdziały:

- 1. Jak powstaje słuchowisko?**
- 2. Posłuchajmy bajki**
- 3. Jak z *Bajki* zrobić słuchowisko?**

Wskazówka

Wysłuchaj uważnie nagrań i postaraj się zapamiętać, w jaki sposób powstaje słuchowisko radiowe. Po odsłuchaniu nagrań spróbuj własnych sił jako twórca słuchowiska!

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DcDoY7Aml>

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wersja tekstowa z wyróżnieniem pojęć

Polecenie 1

Czym różni się przedstawienie teatralne od słuchowiska radiowego?

Polecenie 2

Jakie dźwięki zaproponowałbyś przekształcając *Bajkę* Sienkiewicza w słuchowisko?

Polecenie 3

Podkreśl w tekście te fragmenty, które informują o zachowaniach postaci.

Podsumowanie

Słuchowisko powstało w latach 20. XX wieku. Jego tworzywem są: głos ludzki, dźwięki natury i cywilizacji, muzyka oraz różne efekty akustyczne, czyli dźwiękowe, które pozwalają zarysować tło zdarzeń. Bywa ono nazywane teatrem wyobraźni, ponieważ odbiorca, słysząc tylko głosy ludzi i inne dźwięki, współtworzy rzeczywistość, wyobrażając sobie miejsce zdarzeń, wygląd postaci, ich zachowania, wyrażane emocje. Aby powstało dobre słuchowisko, potrzebny jest przede wszystkim ciekawy i przystosowany do potrzeb tego gatunku tekst. Następnie reżyser musi właściwie dobrać do ról aktorów i odpowiednio nimi kierować podczas prób. Nad całością czuwa realizator dźwięku, który dba o to, aby głosy aktorów i wszystkie dźwięki brzmiały naturalnie i nie było niepotrzebnych szumów i zakłóceń.

CO JEST POTRZEBNE ABY POWSTAŁO SŁUCHOWISKO?

REŻYSER, który musi właściwie dobrać aktorów i odpowiednio nimi kierować podczas prób

TEKST ciekawy i przystosowany do potrzeb tego gatunku

REALIZATOR DŹWIĘKU, który dba o to, aby głosy aktorów i wszystkie dźwięki brzmiały naturalnie i nie było niepotrzebnych szumów i zakłóceń

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o.

Praca domowa

Zadanie 1.

Przygotujcie scenariusz jednej sceny słuchowiska na podstawie wybranej baśni omawianej na lekcji.

Zadanie 2.

Dla chętnych: nagrajcie scenę słuchowiska.

Ćwiczenia

Wskazówka

W przypadku braku możliwości rozwiązania zadania z klawiatury lub trudności z odczytem przez czytnik ekranu skorzystaj z innej wersji zadania.

Ćwiczenie 1

Które ze stwierdzeń dotyczących słuchowiska są prawdziwe, a które fałszywe?

	Prawda	Fałsz
Podczas nagrywania słuchowiska ważna jest charakteryzacja, czyli upodobnienie aktora do granej osoby np. poprzez wygląd, strój, charakterystyczne przedmioty.	☐	☐
Słuchowisko to rodzaj sztuki, w której najważniejszy jest dźwięk i ludzki głos.	☐	☐
Słuchowisko jest podobne do przedstawienia teatralnego.	☐	☐
W słuchowisku dużą rolę odgrywa scenografia.	☐	☐

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 3

Przyporządkuj odgłosy, które mogłyby towarzyszyć wypowiedzianym przez wróżki zaklęciom. Czy potrafisz zaproponować odgłosy dla Królowej wróżek?

<i>radosna muzyka lub odgłosy wiosennego lasu</i>, <i>delikatne pobrzękiwanie pieniędzy</i>, <i>szum wiatru </i>, <i>szmer strumyka</i>

Wróżka I	
Wróżka II	
Wróżka III	
Wróżka IV	

Źródło: Eduexpert Sp. z o.o. / Evaco Sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 5

We fragmencie scenariusza słuchowiska znajdź te partie tekstu, które informują o efektach dźwiękowych, a następnie wpisz je w puste pola we właściwej kolejności.

Mała księżniczka leży w kotysce, nad nią pochyla się piastunka. Odgłosy poruszanej kotyski oraz kotysanki śpiewanej przez piastunkę słychać cały czas w tle. Przybywają wróżki z królową na czele. Zbliżają się do kolebki. Odgłosy kroków ciche rozmowy kilku osób, szelest sukien, wrózek, odgłos zamykanego okna. Wróżki pochylają się nad księżniczką, podziwiają jej urodę.

.....
.....

..... *Wróżka IA*ch, jaka piękna dziecina, jaki ma słodki uśmiech. *Wróżka II*Ciekawe, co też jej się śni?

Królowa wrózek Drogie moje! Niechaj każda z was obdarzy ją jakim cennym darem, wedle swej możliwości i chęci! *Słychać poruszenie wśród wrózek; zastanawiają się, cicho szepczą między sobą. Pierwsza wróżka pochyla się nad uspioną dziewczynką i wykonuje gest magiczną różdżką. Odgłos magicznej różdżki.*

.....
.....

Wróżka IJa daję ci czar piękności i mocą moją sprawię, że kto ujrzy twarz twoją, pomyśli, iż ujrzął cudny kwiat wiosenny... *W trakcie, gdy Wróżka I wypowiada swoje zaklęcie, słychać radosną muzykę lub odgłosy wiosennego lasu. Pierwsza wróżka odchodzi na bok, słychać szelest sukni.*

.....
.....

Wróżka IIA ja dam ci oczy przezrocze i głębokie jak toń wodna. *W tle słychać szmer strumyka oraz szelest sukni oddalającej się wróżki.*

.....

*Wróżka III*Ja dam ci powiewną i wysmukłą postać młodej palmy. *W tle słychać szum wiatru oraz szelest sukni oddalającej się wróżki.*

.....

*Wróżka IV*Ja dam ci wielki skarb złoty, dotychczas w ziemi ukryty. *W tle delikatne pobrzękiwanie pieniędzy oraz szelest sukni oddalającej się wróżki. 2 sekundy ciszy.*

.....

.....

Inna wersja zadania

Słowniczek

adaptacja

(łac. *adaptatio* – dostosowanie) przystosowanie tekstu literackiego do wystawienia na scenie, sfilmowania. Adaptacja filmowa, teatralna, radiowa

akcja

(łac. *actio* – działanie) ciąg następujących po sobie zdarzeń w utworze literackim, filmie, spektaklu teatralnym, słuchowisku

archiwum dźwiękowe

inaczej nazywane fonoteką. Jest to uporządkowany zbiór różnych nagrań dźwiękowych

charakteryzacja

nadawanie czyjejs twarzy i sylwetce zewnętrznych cech osoby, którą odgrywa, np. postarzanie kogoś, upodobnienie twarzy do kota, wykonanie na ciele ran po bójce, itp.

efekty akustyczne

(gr. *akoustikós* – dotyczący słuchu) dźwięki, które przedstawiają treści słuchowiska, np. szum wody, świst wiatru, dźwięk wybierania numeru telefonu

gestykulacja

ruchy rąk podkreślające treść tego, o czym się mówi; też: wykonywanie gestów

ilustrator dźwięku

osoba tworząca dźwięk do słuchowiska, spektaklu teatralnego

kolebka

kołyska, dziecinne łóżeczko na biegunach

montaż

(franc. *montage* – łączenie, zestawianie) łączenie kolejnych fragmentów, ujęć w spójną całość

plener

(fr. *plen air* – pod gołym niebem) otwarta przestrzeń pod gołym niebem jako miejsce i temat pracy artysty lub naturalna scenografia do zdjęć filmowych; też: taka przestrzeń jako miejsce wypoczynku

realizator dźwięku

osoba odpowiedzialna za techniczną stronę rejestracji dźwięku w filmie, programie telewizyjnym lub radiowym

reżyser

(łac. *rego* – rządzić) osoba pracująca nad pomysłem wystawienia sztuki teatralnej, realizacji filmu lub audycji itp., a potem czuwająca nad jego przygotowaniem

scenografia

(gr. *scenonographia* – malarstwo sceniczne) opracowanie plastycznej i architektonicznej oprawy widowiska, filmu itp.; też: oświetlenie, dekoracje, kostiumy i rekwizyty stanowiące taką oprawę

słuchowisko

utwór radiowy przedstawiający najczęściej jakąś historię, którego podstawą jest dźwięk – głos ludzki, różne odgłosy np. natury, cywilizacji, muzyka

tembr

(fr. *timbre*, gr. *tymbanon* – bęben) barwa dźwięku charakterystyczna dla poszczególnych głosów ludzkich lub instrumentów np. fortepianu, gitary, fletu

Powrót do e-podręcznika

E-podręcznik „Piąta strona świata”

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/307282/v/latest/t/student-canon>

102. W teatrze dźwiękowym

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/307282/v/2/t/student-canon/m/tBYfL5ETcK>